

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПІДХІД ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СУЧАСНИХ ТНКORGANIZATION AND APPROACH TO THE CONSOLIDATED
FINANCIAL STATEMENTS IN MODERN TNC

УДК 336.62

Федоронько Н.І.

к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації Тернопільський національний економічний університет

Виокремлено основні проблеми формування консолідованої фінансової звітності в сучасних ТНК. Розкрито сутність програмного продукту «Hyperion Enterprise», визначено його основні переваги та недоліки для застосування в ТНК. Розглянуто характеристику основних елементів та специфіку програмного забезпечення «Hyperion Enterprise» при роботі з консолідованою фінансовою звітністю на прикладі компанії «McDonald's».

Ключові слова: ТНК, консолідована інформація, звітність, програмне забезпечення.

Выделены основные проблемы формирования консолидированной финансовой отчетности в современных ТНК. Раскрыта сущность программного продукта «Hyperion Enterprise», определены его основные преимущества и недостатки для применения в ТНК. Рассмотрены характеристику основ-

ных элементов и специфику программного обеспечения «Hyperion Enterprise» при работе с консолидированной финансовой отчетностью на примере компании «McDonald's».

Ключевые слова: ТНК, консолидированная информация, отчетность, программное обеспечение.

Singled out the basic problems of consolidated financial statements in modern multinationals. The essence of the software «Hyperion Enterprise», its main advantages and disadvantages for use in TNC. Considered description of the main elements and specific software «Hyperion Enterprise» when dealing with the consolidated financial statements on the example of «McDonald's».

Key words: TNC, consolidated information reporting software.

Постановка проблеми. Консолідація фінансової звітності є наслідком процесу концентрації і централізації капіталу, створення дочірніх підприємств, філій у рамках концернів і груп компаній у межах національних кордонів окремих держав у міжнародних масштабах. Виникнення транснаціональних корпорацій (ТНК), які здійснюють свою діяльність на територіях різних країн, створення підприємств за участю іноземного капіталу, розвиток різних форм комерційних, виробничих, фінансових зв'язків між компаніями обумовлюють потребу у наданні інформації про їхню діяльність у формі консолідованої звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед вітчизняних науковців, праці яких присвячені досліджуваній інформації, насамперед, потрібно відмітити таких дослідників як: О. В. Грицунов, В. М. Гужва, П. І. Жежнич, Н. Е. Кунанець, В. В. Пасічник, В. В. Литвин, О.В. Матвієнко, М. Н. Цивін, О. І. Черняк, П. В. Захарченко, М. В. Яцко та ін. Зарубіжними дослідниками консолідованої інформації є Л. С. Глоба, М. Ю. Терновой, Н. Б. Паклин, В. И. Орешков, М. Арікер та ін. Водночас, зазначені вчені в своїх дослідженнях зосереджувалися в основному на загальнотеоретичних аспектах консолідованої інформації, в той час як практичній реалізації об'єднання інформації в діяльності сучасних підприємств не було присвячено достатньо уваги.

При цьому, як зазначає М. В. Яцко, При аналізі консолідованої фінансової звітності особливу увагу треба звернути на збиткові економічні одиниці у структурі групи, бо вони можуть бути індикатором подальших фінансових проблем групи підприємств. Тому консолідована фінансова звіт-

ність є важливим елементом в інформаційному забезпеченні учасників ринку. На думку вченого, в сучасних умовах господарювання на підвищення значення консолідованої фінансової звітності в діяльності інтегрованих корпоративних структур впливають багато передумов, зокрема:

- необхідність постійного вдосконалення механізму інформаційного забезпечення користувачів;
- підвищення значення інформації у світі в цілому;
- необхідність у пошуку високоприбуткових сегментів бізнесу з метою переливання капіталів;
- розвиток інститутів громадянського суспільства, яким необхідно більше інформації про діяльність підприємств;
- бажання власників та акціонерів мати інформацію про діяльність всієї групи підприємств;
- необхідність застосування однакових облікових методів, а в разі неможливості – розкриття інформації про такі відмінності;
- посилення економічної боротьби за ресурси і технології;
- підвищення значення контролю за діяльністю дочірніх підприємств материнським з метою зменшення ризиків зловживань та викривлення інформації [6 с.385].

Виклад основного матеріалу дослідження.

Слід звернути увагу, що збір, обробка і інтерпретація консолідованої інформації ТНК – це безперервний процес. І найважливішу роль, на наш погляд, в цьому процесі відіграє методологічний інструментарій, зокрема щодо перевірки і обробки інформації [5 с.183].

Таким чином, організація процесу консолідованої фінансової звітності в ТНК – надзвичайно

складний і відповідальний процес. В процесі підготовки і аналізу консолідованої фінансової звітності, вони використовують міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. В таблиці 1 представлені основні міжнародні стандарти, що регулюють безпосередньо процес консолідації фінансової звітності.

Досліджуючи технології консолідації фінансової звітності сучасних ТНК, Н.Б. Паклин доходить до висновку, що переважна більшість сучасних інтегрованих структур з цією метою в тій чи іншій мірі використовують спеціалізоване програмне забезпечення. Основне завдання подібного програмного забезпечення – максимально автоматизувати процес збору первинних даних, їх трансформацію, групування та консолідацію [4. с. 603]. При цьому, згідно аналізу ринку, проведеного на замовлення сайту capterra.com, серед найбільш відомих програмних продуктів в цій сфері є [TOP]: «pcFinancials», «Deltek Costpoint», «DealCloud», «Hyperion Enterprise» та «Cognos». Кожна з цих програм має як свої плюси, так і мінуси.

«Hyperion Enterprise» – це спеціалізоване програмне забезпечення. Основною особливістю цього продукту є його здатність до інтеграції баз даних з іншими програмними продуктами, що особливо важливо для ТНК, які функціонують на різних ринках. Так, наприклад, бухгалтерам, які працюють в українському департаменті компанії «McDonald's» не потрібно перевчатися для роботи в програмному продукті «Hyperion Enterprise», оскільки вони можуть просто продовжувати працювати в стандартній для українського ринку програмі – «1С бухгалтерія». При цьому, за правильного налаштування синхронізація даних «1С» з серверами «Hyperion Enterprise» відбува-

ється автоматично. Загальна схема цього процесу подана на рис. 1.

Таким чином, з метою консолідації фінансової інформації компанія «McDonald's» використовує спеціалізоване програмне забезпечення «Hyperion Enterprise», основними особливостями якого є (рис. 2).

Розглянемо основні елементи, що визначають специфіку програмного забезпечення «Hyperion Enterprise» при роботі з консолідованою фінансовою звітністю.

1. Спрощена система збору і введення даних. Система Hyperion Enterprise спроектована для роботи з великими обсягами даних, які надходять з різних джерел. При цьому, гнучкий механізм розпізнавання різних форматів даних дозволяє здійснювати введення первинної інформації, підготовленої з використанням різномірних бухгалтерських програм і ERP-систем (систем планування ресурсів підприємства). Зокрема, «Hyperion Enterprise» володіє наступними спеціальними можливостями, що дозволяють компаніям спростити процес підготовки необхідної вихідної інформації:

- введення первинних додаткових даних, необхідних для достовірної консолідації, в спеціально підготовлені форми з робочого місця локальної мережі або через будь-який веб-браузер з будь-якого електронного пристрою, що має доступ до мережі;
- адміністрування процедури збору інформації, включаючи перевірку даних, що вводяться;
- повна автоматизація всіх рутинних механічних процесів на етапі введення інформації.

2. Коригування введеної інформації у відповідності до різних регіональних стандартів ведення бухгалтерської і фінансової звітності.

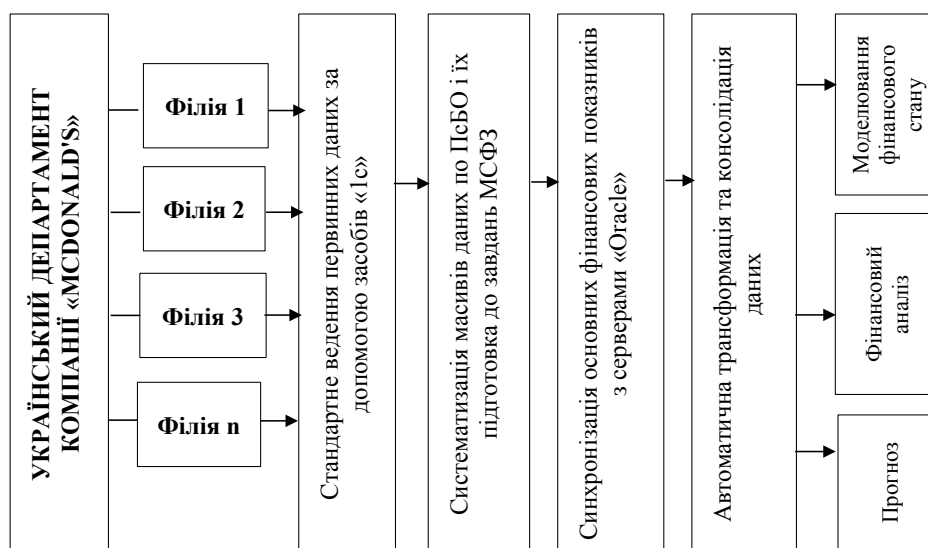

Рис. 1. Процес консолідації фінансової звітності компанії «McDonald's» за допомогою інтеграції програмного забезпечення «Hyperion Enterprise» і «1С»

Рис. 2. Специфіка програмного забезпечення «Hyperion Enterprise» при роботі з консолідованою фінансовою звітністю на прикладі компанії «McDonald's»

Так, наприклад, в практиці діяльності компанії «McDonald's» значну актуальність мають завдання, пов'язані з консолідацією звітності філій, облікова політика яких в залежності від регіону може сильно відрізнятися.

Для вирішення цих завдань в системі «Hyperion Enterprise» передбачена процедура коригувань при введенні інформації, а також комплексна система формування і реалізації коригувальних бухгалтерських проводок з суворою ув'язкою за періодами, зберіганням і відображенням інформації про те, ким і коли здійснювалася дана коригуюча проводка.

На наш погляд, зазначений механізм коригування первинної інформації є дуже зручним для трансформації фінансової звітності як на рівні дочірніх компаній, так і на рівні консолідованої звітності.

3. Вирішення основних проблем фінансової консолідації. За допомогою програмних засобів «Hyperion Enterprise» вирішуються складні і трудомісткі завдання, що виникають при консолідації фінансової звітності, а саме:

- консолідація фінансової звітності в розрізі різних організаційних структур. На основі введених даних можна сформулювати як загальну консолідовану фінансову звітність, так і окрему звітність в розрізі географічних сегментів, напрямків діяльності мережі, організаційної структури і т.д. Це дозволяє вищому керівництву відслідковувати ефективність роботи як кожної окремо взятої

філії, так і їх регіональних сукупностей на національному ринку, або на рівні департаментів тощо. Все це значно підвищує ефективність прийняття управлінських рішень в досліджуваній ТНК;

- мінливість організаційної структури. У зростаючих ТНК, процеси злиття та поглинання, організаційного перепідпорядкування носять регулярний характер і створюють великі труднощі для ручної консолідації інформації. Автоматизована система Hyperion Enterprise бере на себе коректну обробку всіх подібних змін;

- елімінування внутрішньогрупових операцій;

- перерахунок валют. Для більш точної і зрозумілої інвесторам оцінки ефективності роботи окремих структурних підрозділів корпорації на різних ринках у консолідованих фінансових звітах повинна застосовуватися уніфікована система валют. З цією метою в системі «Hyperion Enterprise» передбачені спеціальні конвертаційні методи, що дозволяють проводити перерахунок валют відповідно до актуального курсу обміну (за основу береться курс обміну по карткам Visa на момент конвертації) і використовувати різні курси для різних елементів фінансової звітності;

- перерахунок часток володіння і контролю при складному перехресному володінні. В процесі консолідації фінансової звітності корпорації вкрай важливо здійснити актуальний розрахунок таких статей консолідованої фінансової звітності, як частка меншості, ділова репутація, нерозподілений прибуток тощо. З усіма цими завданнями

«Hyperion Enterprise» успішно справляється навіть без участі користувача, що дозволяє компаніям не витрачати додаткових людино/годин на цей процес.

4. Автоматизація звітності. Крім традиційних функцій, властивих розвиненим системам підготовки консолідованої фінансової звітності, програмне забезпечення «Hyperion Enterprise» забезпечує фінансовому підрозділу компанії:

- інтелектуальну обробку звітних даних. Так, наприклад, при порівняльному аналізі фінансових показників за два послідовних періоди «Hyperion Enterprise» без додаткових пояснень з боку розробника звіту зрозуміє, що збільшення виручки – це позитивна, а збільшення статті витрат – це негативна зміна.

- автоматизовану підготовку пакетів даних. Зокрема, при складанні річного або квартального пакета фінансової звітності немає необхідності друкувати звіти окремо. Пакет, що включає як основні звіти, так і всі численні додатки буде сформований системою автоматично. При цьому забезпечується автоматичне формування складних звітів, заснованих на даних балансу і звіту про прибутки; наприклад, звіту про рух грошових коштів (непрямий метод), звіту про рух капіталу і т.п.;

- гнучкість налаштувань зрізу даних. Так, наприклад, фінансовий аналітик компанії «McDonald's», який знаходиться на головному екрані «Hyperion Enterprise» має можливість шляхом змінення відповідних налаштувань переглянути і вивести на друк обраний звіт в розрізі різних компаній, організаційних структур, періодів, категорій, напрямів бізнесу тощо. Жодні додаткові дані при цьому вводити не потрібно;

- можливість внесення текстових приміток у будь-якій «ячейці» даних. Ця зручна функція дозволяє отримати докладне пояснення з будь-якої представленої в звіті інформації.

Крім того, Hyperion Enterprise забезпечує обмін даними з Excel. Ця функція дуже приваблива для тих користувачів, які звикли працювати з електронними таблицями і не хочуть розлучатися зі звичними формами звітності, що включають зручні графічні додатки. Можна легко перенести дані з Hyperion Enterprise в Excel, попрацювати з ними, в тому числі і відредагувати, і повернути, при необхідності, в Hyperion Enterprise.

5. Варіативність інструментів синхронізації. Навіть якщо деякі робочі місця компаній не пов'язані з корпоративною мережею за допомогою інтернету (або інтернет з'єднання недостатньо стабільне для роботи в режимі клієнт-сервер), обмін даними і підтримка цілісності програми забезпечується за допомогою запатентованої технології SitesTM для «Hyperion Enterprise». Ця технологія дозволяє використовувати з метою синх-

ронізації не тільки інтернет, але й локальні мережі та різноманітні носії інформації такі як дискета, CD/DVD-диск, USB накопичувач тощо [«Hyperion Enterprise»].

Висновки з проведеного дослідження.

На останок потрібно зазначити, що відповідно до рейтингу провідних консалтингових фірм в області IT-технологій, «Hyperion Enterprise» – безперечний лідер серед програмних продуктів, що вирішують завдання консолідації фінансової звітності. Основною перевагою Hyperion Enterprise є найкоротший період часу для здійснення фінансової консолідації та підготовки прийняття управлінських рішень.

Водночас, попри цілий ряд беззаперечних переваг використання компаній програмного продукту «Hyperion Enterprise», є й негативні аспекти такого підходу до консолідації фінансової звітності, основними з яких є:

- висока вартість послуг. В цьому контексті варто усвідомлювати, що корпорація оплачує вартість програмного забезпечення в залежності від кількості електронно-обчислюваних приладів, на які воно встановлене. При цьому, якщо мова йде про «Hyperion Enterprise» від Oracle, то тут запроваджено таку систему оплати як «підписка». Тобто, компанія не може просто купити програмний продукт. Натомість вона змушена щороку/щомісяця витрачати кошти на те, щоб перебувати в системі «Hyperion Enterprise» і мати можливість користуватися всіма функціями сервісу;

- підвищені вимоги до шифрування і захисту інформації. Так, система консолідації фінансової звітності «Hyperion Enterprise» передбачає, що великі обсяги даних будуть перебувати в мережі інтернет, що значно збільшує імовірність небажаного доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації підприємства. Все це обумовлює додаткові інвестиції в силову і інформаційну безпеку «McDonald's»;

- консерватизм в роботі. Система «Hyperion Enterprise» використовується різними підприємствами з 1981 року, і на даний момент більше 3500 організацій вирішують свої завдання за допомогою цієї програми. Звичайно, це високий показник довіри. Але він також обумовлює і вимушений консерватизм розробників «Hyperion Enterprise», що в цілому є характерним для більшості виробників спеціалізованого корпоративного програмного забезпечення, для яких стабільність і універсальність є більш пріоритетним завданням, ніж гнучкість і адаптивність. Так, протягом 25 років присутності на ринку, інструментарій «Hyperion Enterprise» практично не зазнав суттєвих змін.

«Hyperion Enterprise» дозволяє материнській компанії відслідковувати тільки ліцензійні платежі,

які сплачують її франчайзі, в той час як інші дані консолідації не підлягають;

- брак спеціалізованих фахівців з консолідації фінансової звітності в програмі «Hyperion Enterprise».

Тим не менше, система «Hyperion Enterprise», попри певні недоліки, дозволяє компаніям ефективно вирішувати основні завдання, пов'язані зі збором фінансової звітності дочірніх і залежних компаній, формуванням і реалізацією коригувальних провідок, консолідацією фінансової інформації і створенням звітів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Глоба Л. С. Створення інформаційних ресурсів корпорації: архітектурні рішення та технології / Л. С. Глоба, М. Ю. Терновой // НТІ. – 2003. – № 1. – С. 19-22.
2. Грачев М. О консолидации транснациональных корпораций / М. Грачев, С. Юрков, З. Большаков // Стратегия делового успеха. – 2009. – С. 34-41.
3. Матвієнко О. В. Консолідована інформація: навчальний посібник / О.В. Матвієнко, М. Н. Цивін. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 134 с.
4. Паклин Н.Б Бизнес-аналитика: от данных к знаниям; Учеб. Пособие, 2-е изд., испр/ Н.Б. Паклин, В.И. Орешков. – СПб. : Питер, 2013. – 704 с.
5. Система консолідованої інформації ТНК / Федоронько Н.І. Вайда О.С. // Молодий вчений 2016. – № 7(34). – С. 145-149
6. Удосконалення системи розкриття інформації шляхом формування внутрішніх регламентів під-

приємства / М. В. Яцко, Л. Б. Яцко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2015. – Вип. 2. – С. 383-387

7. Zoumpoulis S. Run Field Experiments to Make Sense of Your Big Data / Spyros Zoumpoulis // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hbr.org/2015/11/run-field-experiments-to-make-sense-of-your-big-data>

REFERENCES:

1. Hloba L. S. Stvorenniya informatsiynykh resursiv korporatsiyi: arkhitekturni rishennya ta tekhnolohiyi / L. S. Hloba, M. Yu. Ternovoy // NTI. – 2003. – No 1. – S. 19-22.
2. Hrachev M. O konsolydatsyyi transnatsyonal'nykh korporatsyyi / M. Hrachev, S. Yurkov, Z. Bol'shakov // Stratehiya delovoho uspekha. – 2009. – S. 34-41.
3. Matviyenko O. V. Konsolidovana informatsiya: navchal'nyy posibnyk / O. V. Matviyenko, M. N. Tsyvin. – K. : «Tsentri uchbovoyi literatury», 2014. – 134 s.
4. Paklyn N. B. Byznes-analytika: ot dannikh k znanyam; Ucheb. Posobyie, 2-e yzd., yspr/ N. B. Paklyn, V. Y. Oreshkov. – SPb. : Pyter, 2013. – 704 s.
5. Systema konsolidovanoi informatsiyi TNK / Fedoron'ko N.I. Vayda O.S. // Molodyy vchenyy 2016. – No 7(34). – S. 145-149
6. Udoskonalennyya systemy rozkryttya informatsiyi shlyakhom formuvannya vnutrishnykh rehlyamentiv pidpriyemstva / M. V. Yatsko, L. B. Yatsko // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya : Ekonomika. – 2015. – Vyp. 2. – S. 383-387
7. Zoumpoulis S. Run Field Experiments to Make Sense of Your Big Data / Spyros Zoumpoulis // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://hbr.org/2015/11/runeld-experiments-to-make-sense-of-your-big-data>